

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 747/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. decembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s., Hodžovo námestie 3, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária ECKER – KÁN & PARTNERS, s. r. o., Námestie Martina Benku 9/C1, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Matej Kán, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Ncb 25/2016 a jeho uznesením zo 4. júla 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. septembra 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Tatra banka, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu

podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Ncb 25/2016 a jeho uznesením zo 4. júla 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka, v právnom postavení žalovanej v konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 2 Ncb 25/2016, bola účastníčkou ňou iniciovaného konania o námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnej sudkyňi v rámci konania vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25 Cb 144/2009 o zaplatenie sumy 2 052 300 € s príslušenstvom proti [REDACTED].

3. Ako ďalej sťažovateľka uvádza, «... písomným podaním zo dňa 10.06.2016... v zmysle ustanovenia § 14 a nasl. zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) vznesla námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi [REDACTED] z dôvodu, že právny zástupca žalovanej počas prípravy na pojednávanie vytyčené v súdnom konaní na dňa 17.06.2016 postrehol grafickú podobnosť medzitýmneho rozsudku č. k. 25 Cb 144/2009-410 zo dňa 26.11.2010 vydaného sudkyňou a písomnými vyjadreniami žalobcu.

Detailným porovnaním jednotlivých písomných podaní právneho zástupcu žalobcu s obsahom medzitýmneho rozsudku právny zástupca žalovanej zistil, že odôvodnenie medzitýmneho rozsudku vo svojej najvýznamnejšej časti vyčlenenej na vyjadrenie právneho názoru súdu, vykazuje viac ako 99 %-nú doslovnú zhodu s textom vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu a to vrátane identického formátovania textu a rovnakých gramatických chýb. Na základe uvedených zistení právny zástupca žalovanej dňa 01.06.2016 nahliadol do súdneho spisu vedeného v súdnom konaní za účelom verifikovania, či je jeho riadne zažurnalizovaná súčasťou elektronický nosič obsahujúci dotknuté vyjadrenie alebo iný doklad preukazujúci doručenie vyjadrenia sudkyňi v elektronickej podobe, pričom ani jeden z dokladov sa v súdnom spise nenachádzal. Z uvedeného dôvodu právny zástupca žalovanej

nadobudol dôvodné pochybnosti o objektívnej nestrannosti sudkyne zakladajúce podanie námietky zaujatosti.

Po predložení námietky spolu s vyjadrením namietanej sudkyne rozhodol Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 2 Ncb 25/2016-637 zo dňa 04.07.2016 tak, že sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania v súdnom konaní, nakoľko dospel k záveru, že nie sú dané dostatočné dôvody na jej vylúčenie zo súdneho konania.».

4. S poukazom na podrobne uvedené skutkové okolnosti predmetnej veci sťažovateľka následne spochybňuje zákonnosť a správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu a formuluje závery o jeho arbitrárnosti a ústavne neakceptovateľných záveroch krajského súdu v ňom vyjadrených.

Argumentujúc tzv. teóriou zdania a rozhodovacou činnosťou tak Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ako i ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa názoru sťažovateľky „... výkon funkcie sudcu namietanou sudkyňou, ktorá v spore vyznačujúcom sa mimoriadne zložitým skutkovým a právnym stavom, ako aj značnou výškou uplatňovaného nároku, rozhodne bez použitia akejkoľvek vlastnej úvahy tak, že právny názor súdu v odôvodnení prakticky v celom rozsahu nahradí (systémom copy-paste) špekulatívnymi tvrdeniami žalobcu je absolútne nezlučiteľný s obsahom vyššie označených ústavných práv...“

Pri použití ústavne konformného výkladu relevantných ustanovení CSP v kontexte článku 46 ods. 1 ústavy krajský súd nemohol dospieť k odôvodnenému záveru, že sudca, ktorý doslovne skopírovaný názor strany vydáva za vlastný resp. autoritatívny názor súdu, pričom k meritornej stránke veci neuvedie ani len vetu vlastnej právnej úvahy s vedomím, že svojím rozhodnutím priznáva práva (žalobcovi) a zaväzuje k povinnostiam (žalovaného), splňa požiadavky kladené na nestranného sudcu a konanie ním vedené možno označiť za konanie rešpektujúce ústavnú zásadu rovnosti strán civilného konania pred súdom. Vychádzajúc z uvedených skutočností sú pochybnosti sťažovateľky o objektívnej nestrannosti sudkyne o to závažnejšie, že zjavný prejav vonkajšej favorizácie žalobcu v súdnom konaní možno preukázateľne vyvodiť bezprostredne z konania namietanej sudkyne. Pre úplnosť sťažovateľka uvádza, že doslovné prekopírovanie špekulatívnych názorov žalobcu do medzitýmneho rozsudku malo za následok jeho zrušenie odvolacím

súdom pre absolútne nesprávne skutkové a právne závery (uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Cob 322/2010-1878).“.

5. S ohľadom na uvedené sa sťažovateľka domnieva, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu jej práv zaručených ústavou a dohovorom (bod 1), vzhľadom na čo žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, aby napadnuté uznesenie následne zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej úhradu trov konania v sume 363,79 €.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

7. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

9. Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením, ktorým krajský súd rozhodol o nevyhlúčení sudkyne [REDACTED] z prerokovania veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 25 Cb 144/2009.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) zaručiť každému prístup k súdu, čomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu viazaného procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu, vo veci konať a rozhodnúť (porov. II. ÚS 88/01). Súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (porov. v tomto zmysle IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07), najmä s ustanovením § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, v ktorom sú upravené náležitosti odôvodnenia rozsudku.

11. Ústavný súd je súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Túto ochranu poskytuje aj základným právam účastníkov v konaní o ich veci pred súdmi (všeobecnými) alebo pred inými orgánmi Slovenskej republiky v prípadoch ustanovených zákonom. Tieto práva vyplývajú z ústavno-procesných princípov konania pred uvedenými orgánmi (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a patrí medzi ne aj právo každého na rozhodnutie jeho veci tým sudcom, ktorého určuje zákon.

12. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v zákone č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) garantované aj prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 49 a nasledujúce CSP). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby a rozhodnúť o ňom.

13. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, musí im zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry ESĽP (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a ESĽP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

14. Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 a nasl. CSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia krajského súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom (porov. IV. ÚS 26/04).

15. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje (a plne sa stotožňuje) na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci..., a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom... a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“*.

16. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú závažné procesné pochybenia všeobecných súdov (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania (§ 356 a nasl. CSP), prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) aj na podanie dovolania [§ 420 písm. e) CSP (pozri napr. II. ÚS 595/2013, IV. ÚS 26/04, ale aj mutatis mutandis II. ÚS 130/02, IV. ÚS 31/03)].

17. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľky krajský súd napadnutým uznesením rozhodol zjavne neodôvodnene a arbitrárne a vo veci samej rozhoduje sudkyňa, ktorá mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k účastníkom konania alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prerokúvaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa jeho sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľka postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V tomto prípade teda v predmetnom konaní existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. najvyšší súd, povolaný na poskytnutie ochrany

základným právam sťažovateľky. V tejto súvislosti odkazuje ústavný súd na identické závery, ktoré vyslovil v obdobných veciach (napr. II. ÚS 342/2014, II. ÚS 165/2015).

18. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa *inter alia* uvádza: „*Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP [toho času § 420 písm. e) CSP, pozn.] posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.*“

Ústavný súd preto zastáva názor, že v posudzovanej veci sťažovateľky je sťažnosť podaná predčasne, a preto je neprípustná.

19. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

20. Ústavný súd vzhľadom na uvedené sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

21. Vo vzťahu k námietke porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením ústavný súd uvádza, že z judikatúry ESLP vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé na konaní, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianowicz v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07, 55443/07, rozhodnutie ESLP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a).

22. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2016